

Tämä on Helsingin vanhusneuvoston hyväksymän asiakirjan sähköinen versio.

Asia: Vanhusneuvoston kommentit Helsingin hyvinvointisuunnitelman luonnokseen 2026–2029

Helsingin vanhusneuvosto kiittää mahdollisuudesta kommentoida suunnitelmaa ja toteaa, että siinä on tehty hyvää valmistelutyötä. Vanhusneuvosto on koonnut kommentteja, joiden avulla suunnitelmaan saadaan lisää läpinäkyvyyttä ja seurattavuutta ja jotta siinä saadaan näkyviin ikääntyneille tärkeitä näkökulmia, erityisesti esteettömyyden ja saavutettavuuden toteutumiseen.

Yhteinen ymmärrys hyvinvoinnista

Hyvinvointisuunnitelmaan kokonaisuutena, sekä tähän kappaleeseen olisi tärkeää lisätä esteettömyys ja saavutettavuus. Ne ovat tärkeitä sekä termeinä että sisällöllisesti. Esteettömyydestä ja saavutettavuudesta hyötyvät ikääntyneiden lisäksi myös monet muut ryhmät, kuten vammaiset. Olisi myös hyvä nostaa esiin ikääntyneiden osalta digitaalisten palveluiden käyttäminen. Digitaaliset palvelut vaikuttavat merkittävästi ikääntyneiden osallistumisen mahdollisuuksiin. Digitaaliset palvelut ja niiden saavutettavuus koskevat mm. palveluita, asumista ja liikennettä ja hyvin arkisiakin asioita. Kaupunkisuunnittelussa, rakentamisessa, palveluissa ja liikenteessä tulee muistaa saavutettavuus. Jos saavutettavuus ei toteudu, on vaarana jäädä kotiin ja syrjäytyä. Tämä lisää raskaampien palveluiden, kuten ympärivuorokautisen hoivan tarvetta.

Osallisuuden toteutumisesta, tiedon saannin toteutumisesta, julkisen liikenteen käytöstä sekä asuinympäristön ja liikenteen esteettömyydestä olisi hyvä koota myös indikaattoreita. Näistä indikaattoreista löytyy lisää tietoa Valtioneuvoston julkaisusta [lkäystävällisyys näkyväksi](#). Yksinäisyyden torjunta ei onnistu, jos ihminen ei pääse liikkumaan. On tärkeää tunnistaa liikkumisen esteet, lähipalveluiden, julkisten sekä yksityisten palveluiden saavutettavuus.

Helsingiläisten hyvinvointi

Vanhusneuvosto ehdottaa, että kappaleessa kuvattaisiin selkeämmin helsingiläisten hyvinvointia. Jos verrataan muuhun maahan, vertailua olisi hyvä tehdä useammalla indikaattorilla ja ottaa mukaan myös koulutus- ja tulotasojen sekä työllisyyden vaikutus, sekä mahdollisesti myös julkisten ja yksityisten terveystalveluiden käyttäminen sekä ulosottojen ja häättöjen määrät.

Painopisteet ja tavoitteet

Painopisteet on valittu hyvin suhteessa Helsingin väestörakenteen analyysiin. Silti esteettömyyden ja saavutettavuuden tavoitteet voisivat näkyä selkeämmin. Yksinäisyyden ja elinpiirin kaantumisen riski iän kasvaessa on todellinen.

Vanhusneuvosto toteaa, että vaikka hyte-suunnitelma keskittyykin kunta-Helsingin tarjoamiin palveluihin, riittävien sote-palveluiden tarjoamisella on merkittävä vaikutus jokapäiväiseen arkeen. Jos tarvittavat terveys- ja sosiaalipalvelut sekä ajantasaiset tukipalvelut ovat kunnossa, parantavat ne mahdollisuuksia liikkumiseen ja aktiiviseen elämäntapaan sekä myös sitä kautta vähentävät yksinäisyyttä ja syrjäytymistä.

Hyvinvointisuunnitelman toimeenpano ja viestintä

Toimeenpanon ja viestinnän onnistumista mitataan sillä, miten viestintä saavuttaa kaikki kuntalaiset. Toimeenpanon kannalta keskeistä on myös se, kuinka hyvin kaupungin työntekijät tuntevat suunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet. Näihin molempiin on tärkeää panostaa.

Hyvinvointisuunnitelman seuranta ja raportointi, hyvinvointikertomustyö

Vanhusneuvosto toivoo suunnitelmaan mukaan ikäystävällisen kaupungin indikaattoreita, joita valtioneuvoston edellä viitatussakin tutkimuksessa esitellään. Saavutettavuuden ja esteettömyyden kokemuksista olisi aika saada seurantaa. Lisäksi olisi hyvä saada tietoa esimerkiksi paljonko käytetään rahaa liikuntaan ikääntyneitä kohden. Suunnitelmaluonnoksessa oli esitetty ilmeisesti Kunta-Helsingin valtionapuna saatava rahamäärä. Toisaalta Helsinki saa tuloja lisäksi veroina ja muina tuloina, kuten kehittämisprojekteina. Kaupungin sisäisen laskutuksen vaikutukset Hyten toteuttamiseen voisi kuvata selkeämmin. Vanhusneuvosto toivoo myös kuvausta siitä, paljonko henkilötyövuosia hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen käytetään.

Hyvinvointisuunnitelman valmistelu

On hienoa, että hyvinvointisuunnitelman valmisteluun on otettu mukaan eri toimijoita ja asiantuntijoita kattavan kuvan saamiseksi, ja että valmistelussa kuullaan myös vanhusneuvostoa. Se nähdään tärkeänä toimenpiteenä ikääntyneiden osallistamisessa. Neuvoston jäsenissä on ikääntyneitä kokemusasiantuntijoina. Vanhusneuvostolle esiteltiin hyvinvointisuunnitelman valmistelua ja ehdotettuja tavoitteita 9.10.2025 pidetyssä vanhusneuvoston kokouksessa. Tuossa keskustelussa vanhusneuvosto nosti esiin mm. seuraavia näkökulmia:

Liikkuminen ja saavutettavuus

- Pienituloisuus on usein syynä liikkumattomuuteen.
- Ikäihmisiä kannustetaan liikkumaan, mutta HSL-lippujen hinnan nousu vaikeuttaa liikkeelle lähtemistä ja lisää siten esimerkiksi yksinäisyyttä.
- Liikuntamahdollisuuksien jakaantuminen maantieteellisesti epätasaisesti lisää epätasa-arvoa liikkeelle lähtemisessä.

Osallisuus ja moninaisuus

- Ikääntyneet eivät ole yhtenäinen ryhmä. Vertikaalinen ja horisontaalinen moninaisuus tulee huomioida.
- Vähemmistöihin kuuluvat ikääntyneet kohtaavat kielteistä asenneilmapiiriä, mikä heikentää turvallisuudentunnetta.
- On tärkeää säilyttää autonomia palveluiden käytössä ja muistaa, että ikääntyneistä suuri osa on aktiivisia. Ikääntyneiden osuus vapaaehtoistoiminnassa on merkittävä.

- Omaishoito voi olla hyvin yksinäistä. Moni toimii epävirallisena omaishoitajana. Hei-
dät on tärkeä tunnistaa.

Digitaalinen osallisuus ja saavutettavuus

- Digitaalinen osallisuus on nostettava selkeästi esiin. Se liittyy palveluihin ja yhtey-
denpitoon. Monet eivät käytä digilaitteita edes avustettuna.
- Digitaalisten palveluiden helppokäyttöisyyttä ja saavutettavuutta tulee parantaa.

Vanhusneuvoston puolesta

Riikka Dahlman
puheenjohtaja

Outi Paulig
varapuheenjohtaja